Suomen luonnonsuojeluliitto

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle
22.11.2017

ASIA: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikonversioiden tuesta (HE 156/2017 vp)

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua käsiteltävästä asiasta, ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yhteenveto:

- Esitys henkilöautojen kaasukonversion tuesta on onnistunut, ja tukien tulisi kannustaa haitaltaan vähäisen liikennebiokaasun käyttämiseen
- Ehdotettu romutuspalkkio tulisi suunnata myös henkilöautosta luopuvien liikkumispalvelujen hankintaan, esimerkiksi julkisen liikenteen matkalippujen tai sähköavusteisten polkupyörien hankintaan
- Romutuspalkkion kustannustehokkuus päästövähennyskeinona ei vakuuta, koska se lisää bensiini- ja dieselkäyttöisten autojen ajosuoritetta
- Romutuspalkkiota vastaan hankittavien ajoneuvojen päästöraja-arvoa tulisi alentaa merkittävästi nykyisesti 110 g/km tasosta, esimerkiksi tasolle 95 g/km, jota EU:ssa sovelletaan vuodesta 2020 alkaen.

Yleistä

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma tähtäävät kohtuullisen kunnianhimoisiin liikenteen päästövähennyksiin, eli päästöjen puolittamiseen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta. Hallituksen esityksessä esitetyt romutuspalkkio sekä hankinta- ja konversiotuki edustavat osaltaan valittua keinovalikoimaa tavoitteen saavuttamiseksi. Niiden on tarkoitus varmistaa, että vuoteen 2030 mennessä liikenteessä olisi nykyistä vähäpäästöisempiä bensiini- ja dieselautoja sekä vähintään 250 000 sähköautoa ja 50000 kaasuautoa.

Suomen luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että Suomen päästövähennystavoitetta vuodelle 2030 joudutaan todennäköisesti kiristämään myös Suomessa merkittävästi, koska nykyiset sitoumukset on tehty ennen Pariisin sopimuksen allekirjoittamista ja ovat sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseen riittämättömät[1]. Bensiini- ja dieselkäyttöisiin yksityisautoihin perustuvat liikenneratkaisut ylläpitävät tehotonta ja ilmastonäkökulmasta ongelmallisia liikkumisen tapoja. Ehdotetut varat energia- ja ilmastotavoitteiden toteuttamiseksi tulisi ihannetilanteessa vielä keskitetymmin kohdistaa ensisijaisesti kevyen ja julkisen liikenteen sekä toissijaisesti vaihtoehtoisten käyttövoimien tukemiseen. Nyt valtion tukea kevyen liikenteen edistämiseen on vain vähän, eikä kävelyn ja pyöräilyn toimintaohjelmaa edistetä vuoden 2018 budjetissa.

Romutuspalkkio

Esityksen mukaan ostajalle maksettaisiin valtionavustuksena 1000 tai 2000 euron avustus

[1] https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/22070/EGR_2017.pdf

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation
Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 224
www.sll.fi | toimisto@sll.fi

auton hankintaan, kun ostaja veisi omistamansa yli 10 vuotta vanhan auton romutettavaksi. Luonnonsuojeluliiton mukaan ehdotettu romutuspalkkio ei edistä riittävän suoraan vuoden 2030 vähäpäästöistä liikennettä, koska se edistää myös fossiilisia polttoaineita hyödyntävien sekä suhteellisen korkeapäästöisten uusien autojen hankintaa.

Trafin vuoden 2016 selvitys osoittaa että romutuspalkkiosta näyttää seuraavan yksityisautoilun ajosuoritteen selkeä lisääntyminen, jolloin ympäristöhaitat tai kasvihuonepäästöt eivät vähene. Trafin selvitys osoittaa myös, että noin 30 prosenttia vuoden 2015 kokeilun aikana romutetuista autoista on myös ollut ennen romutuspalkkion maksamista liikennekäytön ulkopuolella, jolloin myönnettävä romutuspalkkio lisää suoraan ajoneuvojen määrää ja liikennesuoritetta. Esitys on ristiriitainen. Kierrätysasteen nostamiseen ja kiertotalouden edistämiseen on olemassa tehokkaampia ohjauskeinoja kuin nyt esitetty romutuspalkkio.

Luonnonsuojeluliitto kannattaa romutuspalkkion käyttökohteiden laajentamista julkisen liikenteen palvelujen ostoon (esim. ostosetelillä) ja sähköavusteisiin polkupyöriin. Erityisesti taajamissa sähköavusteiset tavarapyörät voivat korvata auton tarvetta ja autoilua. Sähköavusteisen polkupyöräilyn ja muun kevyen liikenteen lisääntymisestä seuraa useita selkeitä hyötyjä, jotka liittyvät ilmanlaatuun, energian kulutukseen ja kansanterveyteen. Myös vaihtoehtoisten käyttövoimien auton valintaan romutuspalkkiolla voisi kannustaa nykyistä esitystä vahvemmin.

Mikäli romutuspalkkiota voi käyttää bensiini- ja dieselkäyttöisiin yksityisautoihin, on syytä varmistaa, että päästöraja-arvoja tiukennetaan merkittävästi nyt esitetystä arvosta 110g/km, joka on varsin korkea myös huomioiden tällä hetkellä myytävien autojen päästötaso. Esimerkiksi EU-tavoitteena on uusien autojen päästöraja-arvon alentaminen tasolle 95 g/km vuoteen 2020 mennessä, jota voitaisiin nyt hyvin ennakoida Suomessa. Romutuspalkkiolla autojen hankinnan edistäminen juuri päästöraja-arvojen kiristymisen kynnyksellä ei juuri edesauta vuodelle 2030 asetettujen nykyisten tai tulevien ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Sähkökäyttöisten autojen hankintatuki sekä henkilöautojen kaasu- ja etanolikonversio

Esityksessä arvioidaan varsin varovaisesti biokaasuun siirtymisen hyötyjä. Biokaasu on ilmastotaseeltaan luultavasti tällä hetkellä kaikkein puhtain käyttövoima, joten sen laajentaminen liikennekäytössä näyttää järkevältä[2]. Etanolikonversio on tähän verrattuna toissijainen vaihtoehto, joskin myös etanolikäyttöisten autojen päästövähennykset ovat merkittäviä. Luonnonsuojeluliitto pitää biokaasun yleistymistä erityisesti kaupunkialueiden ulkopuolella myönteisenä kehityskulkuna, joka vähentäisi myös muita ympäristöhaittoja. Konversio biokaasukäyttöön tukee myös biokaasun jakeluverkoston kehittymistä.

Sähköautoilun laajentumista on Luonnonsuojeluliiton mukaan järkevä edistää. Samalla yksityisautoilun liikennesuoritteen määrää erityisesti kaupunkialueilla ja niiden lähistöllä tulisi pyrkiä vähentämään. Nyt esitetty hankintatuki voi olla kustannustehokas päästövähennyskeino, mikäli se johtaa esimerkiksi latausinfran riittävään yleistymiseen.

Lisätietoja:

Otto Bruun
Suojeluasiantuntija, energia ja ilmasto
sähköposti: otto.bruun@sll.fi; puhelin: +358 40 631 3399

[2] ks. esim. http://www.cbg100.net/products/suomen-liikenteen-kayttovoimien-kasvihuonekaasupaastot/